

การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษา
อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
The Study on Vocational Teachers' Competency Development Needs of
Vocational College in Bangkok Metropolitan Administration,
The office of Vocational Education Commission

ไพฑูรย์ โพธิ์สาร (Paitoon Pothisan)¹ สุนันท์ ศลโกสุม (Sunan Solgosoom)²

Received: May 2, 2022

Revised: May 14, 2022

Accepted: May 19, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา เปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา และจัดลำดับความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูอาชีวศึกษา ที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครู จำนวน 378 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจาก 17 วิทยาลัยของสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 ที่ระดับความเชื่อมั่น .99 (Gill and Johnson, 2010, p.130) เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูอาชีวศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับด้านสมรรถนะที่มีและความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านละ 73 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง .75-1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbachs' alpha: ∞) เท่ากับ .952 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติทดสอบค่าที (paired t-test) สูตรกำหนดความต้องการจำเป็นของ Kemerer and Schroeder (1983, อ้างถึงใน ไพฑูรย์ โพธิ์สาร, 2529, หน้า 53)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษาสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

2. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 377, t = 7.103, p\text{-value} = .000$) ด้านสมรรถนะประจำสายงานมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 377, t = 9.393, p\text{-value} = .000$)

3. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านสมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการมุ่ง

^{1, 2} อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1, 2} Lecturer, Faculty of Education in North Bangkok University

ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดี ตามลำดับ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน มี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อ การจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้น เรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ: สมรรถนะครูอาชีวศึกษา การกำหนดความ ต้องการจำเป็น ความต้องการจำเป็น

Abstract

The research objectives were to study on vocational teachers' competency development needs, to compare vocational teachers' competency development between expected competency and actual competency, and to assess the recently vocational teachers' competency development needs of vocational college in the Bangkok metropolitan administration. The samples were 378 government vocational teachers, selected by multi-stage random sampling from government vocational teachers at 17 colleges, in semester 2 of the educational year 2021, at the vocational college Bangkok metropolitan administration, with desired accuracy on margin of sampling error at .05 and confidence level at .99 (Gill; and Johnson, 2010, p.130). The instrument was the opinions on vocational teachers' competency development questionnaire, 75 items in a five rating-scale, on actual and expected competency, with IOC = .75-1 and Cronbach's alpha = .952. The statistics for data analysis were count, percent, mean, Standard Deviation, paired t-test, Kemerer and Schroder's needs assessment formula (Pothisan 1983; cited in Paitoon, 1986, p.53).

The research results as follow:

1. The vocational teachers' instruction competency was at a high in actual competency ($\bar{X} = 3.88$), especially the core competency and the functional competency were at a high

($\bar{X} = 3.94$, $\bar{X} = 3.84$, respectively) and at a high level in expected competency ($\bar{X} = 4.20$), especially the core competency and the functional competency were at a high level ($\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 4.20$, respectively).

2. The expected competency in core competency and functional competency of the vocational teachers' instruction competency were higher than actual competency with statistically significant at .05 level (df = 377, t = 7.103, p-value = .000 and df = 377, t = 9.393, p-value = .000)

3. The vocational teachers' competency development needs in three core competency were the self-development, the working achievement motivation, and the service mind, respectively. The vocational teachers' competency competences development needs in three functional competency were the analysis, synthesis and research, and development for students the relationship and collaborative-building with community for learning management, and the classroom management, respectively.

Keywords: Vocational teachers' competency, Determination of needs, Competency needs

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนสายวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับการอาชีวศึกษา และระดับเทคโนโลยีทางด้าน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม พณิชยกรรม การท่องเที่ยว และการบริการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579 ที่สอดคล้องตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการ อาชีวศึกษาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมี สมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนา

ประเทศ การจัดการศึกษาเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาดังกล่าว ได้มีการกำหนดการขับเคลื่อนไว้โดยมีโครงการขับเคลื่อนหลายรูปแบบ โดยเฉพาะมีโครงการร่วมมือกับเครือข่าย จากการประสานงานกับสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี ทวิศึกษา ทวิวุฒิ มีการพัฒนาการจัดการศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม: First S-Curve ได้แก่ การศึกษายานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต: New S-Curve ได้แก่ หุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม โลจิสติกส์และการบิน การแพทย์ครบวงจร เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ ดิจิทัลต่าง ๆ นอกจากนั้นการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาตามศาสตร์พระราชาก็ได้มีการเสนอแนะให้นำศาสตร์พระราชามาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร(สำนักการนการ 3, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561, หน้า 11-12) ในการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการหรือการจัดกิจกรรมในการบูรณาการในการเรียนการสอนในรายวิชา การบูรณาการในหมวดทักษะวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะวิชาชีพพื้นฐาน การบูรณาการหรือจัดรายวิชาเพิ่มเติม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกลุ่มผู้สนใจหรือจัดโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันการศึกษาตามความต้องการ

จากการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูอาชีวศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สามารถพัฒนานักเรียนอาชีวศึกษาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี การสนใจใฝ่รู้ การแก้ไขปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาสากล มีความสามารถเชิงธุรกิจและการประกอบการ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป(ประชาคม จันทรชิต, มปป.: online) และการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนได้ตามเป้าหมายดังกล่าว ครูต้องมีความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

ดังนั้นการปรับเปลี่ยนครูยุคใหม่ มีแนวทางหนึ่งที่สำคัญ คือการส่งเสริมสนับสนุนระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการในสาขาที่ตนเองสอน มีความรู้ทักษะและสามารถสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้แก่ผู้เรียน

แต่การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรควรจะได้มีข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องการพัฒนาก่อน เพื่อการวางแผนการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการศึกษาอาชีวศึกษาในกรุงเทพ เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความหลากหลายในวิชาชีพ และมีสถานศึกษาหลายแห่งเป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา การพัฒนาจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลักดันการพัฒนาอาชีวศึกษาในการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะและทักษะการทำงานอย่างมีคุณภาพ ในการผลิตกำลังคนได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรถ้าได้มีการเริ่มต้นจากกรุงเทพมหานครเป็นพื้นฐานเป็นรูปแบบเพื่อขยายสู่ภูมิภาคอื่น ๆ ต่อไปในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของอาชีวศึกษา แต่การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรควรจะได้มีข้อมูลพื้นฐานความต้องการของผู้รับการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับ

การพัฒนาเป็นไปตามหลักของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องพัฒนาตามความต้องการของผู้รับการพัฒนา(HR NOTE, asia.com.,online) ถ้าพิจารณาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูที่เป็นความต้องการไปสู่การพัฒนานักเรียนไปสู่ความสำเร็จซึ่งครูมืออาชีพทางการศึกษาต้องการ ดังนั้นบุคลากรและครูจะมีความตระหนักในการพัฒนาความสามารถ การกระทำ กิจกรรมในงานความรับผิดชอบ มีความคาดหวังต่อความสามารถในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดแรงจูงใจของบุคคลในการพัฒนาความสามารถของตนเอง (Scissions. 1982, p.20)

การวิจัย เรื่องการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนต้องการพัฒนาตนเองของครูอาชีวศึกษาและเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดต่อไป

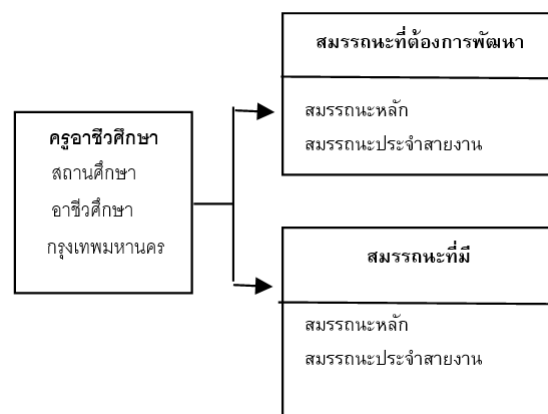
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา
3. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ต้องการผู้เรียนให้ เป็นกำลังสำคัญในการประกอบอาชีพ เพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม ดังนั้นจึงกำหนดให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารได้ ตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป ในแผนการพัฒนาครูผู้สอนอาชีวศึกษา จากคู่มือการประเมินตนเองและการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (individual Development Plan: ID PLAN) ของครูสายงานการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะในการพัฒนา

มีทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะด้านความรู้เฉพาะวิชาวิเคราะห์ร่วมกับคู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553 กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นครูอาชีวศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 21 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูอาชีวศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครูของวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 17 แห่ง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดย (1) สุ่มชื่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจำนวน 80 % ของ 21 แห่ง ได้วิทยาลัยอาชีวศึกษา 17 แห่ง (2) คำนวณขนาดตัวอย่างตามตาราง Sample size based on desired accuracy ที่ Confidence level 99 % และ Margin of error เท่ากับ .05 (Gill and Johnson, 2010, p.130) ได้ขนาดตัวอย่าง เท่ากับ 362 ตัวอย่าง แล้วสุ่มครูอาชีวศึกษาที่เป็นข้าราชการครูและพนักงานราชการครู ในแต่ละวิทยาลัยอาชีวศึกษาโดยการสุ่มแบบง่ายในอัตราส่วน ที่เท่ากับร้อยละ 50 รวมเป็นครูอาชีวศึกษาทั้งสิ้น 462 คน มีผู้สมัครใจร่วมตอบแบบสอบถามและส่งคืนแบบสอบถามที่ตอบครบสมบูรณ์ จำนวน 378 คน คิดเป็นร้อยละ 81.81 ดังรายละเอียดสถานภาพกลุ่มตัวอย่างครูอาชีวศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 17 แห่ง ดังนี้

ตาราง 1 สถานภาพกลุ่มตัวอย่างครูอาชีวศึกษา
จากวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	162	42.90
หญิง	216	51.70
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	5.80
ปริญญาตรี	238	63.00
สูงกว่าปริญญาตรี	113	31.20
ระดับการศึกษาที่สอน		
ปวช.	141	37.30
ปวส.	58	15.30
ปวช. และ ปวส.	168	44.40
ปริญญาตรี	7	10.10
หลักสูตรระยะสั้น	4	1.10
ประสบการณ์ในการสอน		
1 – 5 ปี	106	28.00
6 – 10 ปี	95	25.10
11 – 15 ปี	73	19.30
15 ปีขึ้นไป	104	27.50
การอบรมพัฒนาสมรรถนะ		
เคย	303	80.20
ไม่เคย	75	19.80

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 ระดับการศึกษาที่สอนเป็นระดับ ปวช. และ ปวส. จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี จำนวน 106 คิดคิดเป็น ร้อยละ 28.00

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นต่อการพัฒนาสมรรถนะการสอน มีรายการ ตามสมรรถภาพหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ลักษณะแบบสอบถาม มี (1) ข้อรายการคำถามที่มี ตัวเลือกคำตอบ 5 ข้อ กับ (2) ข้อรายการชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่มีการตอบเป็น 2 ส่วน คือ ด้าน สมรรถนะที่มีและด้านความต้องการพัฒนาสมรรถนะ จำนวน 73 ข้อ

มีกรอบในการสร้างแบบสอบถามเป็นสมรรถนะ หลักและสมรรถนะประจำสายงานที่วิเคราะห์ได้จาก แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และคู่มือการประเมินตนเองและการจัดทำ

แผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (ID PLAN) (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและ บุคลากรอาชีวศึกษา, 2561) กำหนดเป็นรายการประเมิน มี 1) สมรรถนะหลัก ประกอบด้วยสมรรถนะการมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนา ตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณ 2) สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วยสมรรถนะการ บริหารหลักสูตรและการจัดการสอน การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำ การสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการ เรียนรู้ แล้วกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากเอกสารต่างๆ ที่ ได้ค้นคว้า นำนิยามศัพท์เฉพาะมาเขียนเป็นข้อรายการได้ ดังนี้

สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 8 รายการ สมรรถนะการบริการที่ดี 5 รายการ สมรรถนะ การพัฒนาตนเอง 6 รายการ สมรรถนะการทำงานเป็น ทีม 6 รายการ สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ 6 รายการ สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการสอน 12 รายการ สมรรถนะการพัฒนา ผู้เรียน 7 รายการ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน 6 รายการ สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการ วิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5 รายการ สมรรถนะภาวะผู้นำ 6 รายการ และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และ ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 6 รายการ รวมทั้งสิ้น 73 รายการ นำมาสร้างเป็น ข้อรายการในแบบสอบถามความคิดเห็นต่อสมรรถนะ ในการสอน แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูล ส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับ เพศ วุฒิการศึกษา ระดับการศึกษาที่สอน ประสบการณ์ในการสอน และการอบรมพัฒนา สมรรถนะ และ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นต่อ สมรรถนะในการสอน แบ่งการตอบเป็น 2 ส่วน นั่นคือ แต่ละข้อรายการจะมีส่วนของสมรรถนะที่มีของผู้ตอบ ในช่วงการตอบ อีกส่วนหนึ่งเป็นความต้องการพัฒนา สมรรถนะของตนเอง ดังตาราง 2

ตาราง 2 ตัวอย่างแบบสอบถามความคิดเห็นต่อสมรรถนะในการสอน

ข้อ	รายการพฤติกรรม	สมรรถนะที่มี					ความต้องการพัฒนา				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด	(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
(0)	ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ	√					√				

จากตาราง 2 พบว่า ตัวอย่างแบบสอบถามข้อ (0) สมรรถนะที่มีตามรายการในข้อ (0) ท่านมีอยู่ในระดับมาก และท่านมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามทำโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่าง .75 - 1 ได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูอาชีวศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการบางนา คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : ∞) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .952 และค่าความเที่ยงตรงรายข้อ (Validity) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient) ได้ระหว่าง .20 - .69

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มีหนังสือประสานงานขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาในการขออนุญาตเก็บข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้ง 17 แห่ง ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 18 มกราคม 2565 ถึง วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565 ได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ได้ จำนวน 378 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยการหาจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดระดับจากค่าเฉลี่ย สถิติทดสอบค่าที (paired t-test statistics) (ไพฑูริย์ โพธิ์สาร และสุนันท์ สลโกสุม, 2562) สูตรกำหนดความต้องการจำเป็นของ Kemerer and Schroeder (1983; อ้างถึงในไพฑูริย์ โพธิ์สาร, 2529, หน้า 53)

การจัดระดับจากค่าเฉลี่ยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	4.50 - 5.00	เป็นระดับ	มากที่สุด
คะแนน	3.50 - 4.49	เป็นระดับ	มาก
คะแนน	2.50 - 3.49	เป็นระดับ	ปานกลาง
คะแนน	1.50 - 2.49	เป็นระดับ	น้อย
คะแนน	1.00 - 1.49	เป็นระดับ	น้อยที่สุด

สูตรคำนวณกำหนดความต้องการจำเป็นทางการศึกษา (Kemerer and Schroeder : 1983. อ้างใน ไพฑูริย์ โพธิ์สาร. 2529: 53)

ปริมาณความแตกต่างในปัจจุบัน =

$$\left| \frac{\text{ระดับที่พึงปรารถนา} - \text{ระดับปัจจุบัน}}{\text{ระดับปัจจุบัน}} \right| \times 100$$

เมื่อ ระดับที่พึงปรารถนา แทน ค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาสมรรถนะ

ระดับปัจจุบัน แทน ค่าเฉลี่ยสมรรถนะที่มีนำปริมาณความแตกต่างในปัจจุบันมาเรียงลำดับความสำคัญจากที่มากที่สุดไปน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา จำแนกตามรายสมรรถนะ สมรรถนะที่มี และสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา

สมรรถนะหลัก / สมรรถนะรอง	สมรรถนะที่มี		
	ความต้องการพัฒนา		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
สมรรถนะหลัก	3.94	0.49	มาก
	4.20	0.64	มาก
สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	3.88	0.53	มาก
	4.25	0.64	มาก
สมรรถนะการบริการที่ดี	3.98	0.64	มาก
	4.18	0.72	มาก
สมรรถนะการพัฒนาตนเอง	3.79	0.58	มาก
	4.23	0.65	มาก
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	4.00	0.61	มาก
	4.16	0.76	มาก
สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.08	0.64	มาก
	4.16	0.81	มาก

ตาราง 3(ต่อ)

สมรรถนะหลัก /สมรรถนะรอง	สมรรถนะที่มี		
	ความต้องการพัฒนา		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
สมรรถนะประจำสายงาน	3.84	0.55	มาก
	4.20	0.66	มาก
สมรรถนะการบริหารจัดการ	3.88	0.59	มาก
หลักสูตรและการสอน	4.23	0.70	มาก
สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน	3.88	0.64	มาก
	4.23	0.71	มาก
สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน	3.88	0.65	มาก
	4.25	0.70	มาก
สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อ พัฒนาผู้เรียน	3.71	0.67	มาก
	4.18	0.71	มาก
สมรรถนะภาวะผู้นำครู	3.82	0.60	มาก
	4.13	0.75	มาก
สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับ ชุมชน	3.79	0.69	มาก
เพื่อการจัดการเรียนรู้	4.14	0.77	มาก
รวมสมรรถนะในการสอน	3.88	0.50	มาก
รวมความต้องการพัฒนา	4.20	0.63	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สมรรถนะในการสอนของ ครูอาชีวศึกษา มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88) มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการบริการที่ดี มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการบริการที่ดี และด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน

2. การเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับ สมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการพัฒนาสมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา ระหว่างความต้องการพัฒนาสมรรถนะกับสมรรถนะที่มีจำแนกเป็นรายสมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	$\bar{X}$	SD	df	t	p-value
สมรรถนะหลัก					
ความต้องการพัฒนา	4.20	0.49	377	7.103*	.000
สมรรถนะที่มี	3.94	0.63			
สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน					
ความต้องการพัฒนา	4.25	0.64	377	9.208*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.53			
สมรรถนะการบริการที่ดี					
ความต้องการพัฒนา	4.18	0.72	377	4.466*	.000
สมรรถนะที่มี	3.98	0.64			
สมรรถนะการพัฒนาตนเอง					
ความต้องการพัฒนา	4.03	0.66	377	10.741*	.000
สมรรถนะที่มี	3.79	0.58			
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม					
ความต้องการพัฒนา	4.16	0.75	377	3.644*	.000
สมรรถนะที่มี	3.97	0.61			
สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ					
ความต้องการพัฒนา	4.16	0.82	377	1.733*	.168
สมรรถนะที่มี	4.08	0.64			
สมรรถนะประจำสายงาน					
ความต้องการพัฒนา	4.20	0.66	377	9.398*	.000
สมรรถนะที่มี	3.84	0.55			
สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน					
ความต้องการพัฒนา	4.23	0.70	377	8.563*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.59			
สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน					
ความต้องการพัฒนา	4.23	0.71	377	7.926*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.64			
สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน					
ความต้องการพัฒนา	4.25	0.70	377	8.144*	.000
สมรรถนะที่มี	3.88	0.63			
สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
ความต้องการพัฒนา	4.18	0.71	377	10.390*	.000
สมรรถนะที่มี	3.70	0.67			
สมรรถนะภาวะผู้นำครู					
ความต้องการพัฒนา	4.13	0.75	377	7.145*	.000
สมรรถนะที่มี	3.82	0.75			
สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้					
ความต้องการพัฒนา	4.14	0.77	377	7.267*	.000
สมรรถนะที่มี	3.79	0.69			

* $p \leq .05$

จากตาราง 4 พบว่า (1) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ความต้องการพัฒนาสมรรถนะและสมรรถนะที่มีไม่แตกต่างกัน ส่วนสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดี สมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการทำงานเป็นทีม ต่างก็มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะประจำสายงานมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะภาวะผู้นำครู สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ต่างก็มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การกำหนดความต้องการจำเป็น ทำโดยจัดลำดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จากผลต่างค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างความต้องการพัฒนาสมรรถนะและสมรรถนะที่มีอยู่ มีผลการวิเคราะห์นำเสนอแยกเป็นรายด้านสมรรถนะโดยแต่ละด้านสมรรถนะจะแยกเป็นรายสมรรถนะและรายการพฤติกรรม ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ร้อยละความแตกต่างในปัจจุบัน และลำดับความต้องการของความต้องการจำเป็น การพัฒนาสมรรถนะ ของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานจำแนกเป็นรายสมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	ความต้องการจำเป็นการพัฒนาการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ยร้อยละความแตกต่างในปัจจุบัน $[(X_2 - X_1) / X_1] \times 100$	ลำดับความต้องการเฉพาะด้านสมรรถนะ	ลำดับความต้องการโดยรวม
สมรรถนะหลัก			
สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	11.43	2	6
สมรรถนะการบริการที่ดี	8.67	3	9
สมรรถนะการพัฒนาตนเอง	14.22	1	2
สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	6.37	4	10
สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.80	5	11
สมรรถนะประจำสายงาน			
สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน	11.39	5	7
สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน	12.23	4	5
สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน	13.47	3	4
สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	16.88	1	1
สมรรถนะภาวะผู้นำครู	10.39	6	8
สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	13.87	2	3

จากตาราง 5 พบว่า ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการพัฒนาตนเอง สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดี ตามลำดับ และด้านสมรรถนะประจำสายงานมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา สมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีสมรรถนะที่มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) โดยด้านสมรรถนะหลัก มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

2. สมรรถนะในการสอนของครูอาชีวศึกษา ด้านสมรรถนะหลักมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 377, t = 7.103, p\text{-value} = .000$) ด้านสมรรถนะประจำสายงานมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 377, t = 9.393, p\text{-value} = .000$)

3. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านสมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการพัฒนาดตนเอง สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการบริการที่ดีตามลำดับ ด้านสมรรถนะประจำสายงานมี 3 สมรรถนะแรก เป็นสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา ในสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการบริการที่ดี แต่สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะการพัฒนาดตนเอง สมรรถนะการบริการที่ดี แสดงให้เห็นว่า ครูอาชีวศึกษาต้องการพัฒนาเป็นความต้องการในการทำงานเพื่อมุ่ง

ผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนที่เห็นได้ชัด คือ รายการสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน การกำหนดเป้าหมาย การปฏิบัติงานแต่ละภาคเรียน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนางานที่รับผิดชอบ สมรรถนะย่อยเหล่านี้เป็นสมรรถนะที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพราะ ประเด็นแรก ครูอาชีวศึกษามีความมุ่งมั่นพัฒนางานตามจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพตามสมรรถนะที่มีของความเป็นครูมืออาชีพที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง ประเด็นที่สองจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 378 คน มีผู้ไม่เคยได้รับการอบรมพัฒนาสมรรถนะถึงร้อยละ 19.80 และมีประสบการณ์ในการสอนช่วง 1-5 ปี มากที่สุดถึงร้อยละ 28.00 แสดงให้เห็นว่า การทำแผนพัฒนาดตนเองของครูอาชีวศึกษา (ID PLAN) ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินงานนั้น สถานศึกษาต้องถือเป็นนโยบายในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา, 2561)) และต้องมีการพิจารณาส่งครูอาชีวศึกษาเข้าพัฒนาดตนเองตามความต้องการพัฒนาดตนเองที่ได้ระบุไว้ในผลงานวิจัยว่า สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาดตนเอง ประเด็นที่สาม สมรรถนะการบริการที่ดี นั่นคือการบริการที่เกี่ยวข้องกับการบริการในการพัฒนาดักศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแล้วยังต้องมีการโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นตามเกณฑ์ของการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561) ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นพิจารณาการจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นในระดับดีเยี่ยมไว้ว่า มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง จากผลการวิจัยนี้เป็นความสอดคล้องกับความต้องการของครูอาชีวศึกษาในความต้องการพัฒนาดตนเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนกุลตม์ วังน้อย (2562)

เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 312 คน พบว่า สมรรถนะที่สำคัญ สมรรถนะหนึ่งในหลายสมรรถนะได้แก่ สมรรถนะการสร้างสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้

สำหรับสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา ในด้านสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเป็น สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะที่ครูอาชีวศึกษาต้องการพัฒนาเป็นสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นนโยบายของการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (ตรีนุช เทียนทอง, 2560) 7 วาระที่เร่งด่วน คือ วาระที่ 2 หลักสูตรฐานสมรรถนะ สิ่งจำเป็นที่สำคัญ คือการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อและนวัตกรรม เทคโนโลยี การวัดและประเมินผล การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งความต้องการพัฒนาของครูอาชีวศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นความต้องการในการพัฒนาให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถได้ตามการเปลี่ยนแปลงและเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน คือ พัฒนาคูให้สามารถตาม การเปลี่ยนแปลงนี้ (วิทยาพัฒน์เมธาดา, 2560, online) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โอภาส สุขหวาน และคณะ (2562) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะความเป็นครูอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า สมรรถนะความเป็นครูอาชีวศึกษาว่า การพัฒนาคูประจำการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาตามความจำเป็น และของพงษ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม; พงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ, และ สมคิดสร้อยน้ำ (2562) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 205 คน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล มีสาระสำคัญสรุปได้ 8 ประเด็น

มีประเด็นที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

จากข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ครูอาชีวศึกษามีความต้องการพัฒนาโดยเป็นการพัฒนาเพื่อมุ่งหวังในการปฏิบัติหน้าที่ให้สัมฤทธิ์ผล และมีการจัดการเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของนโยบาย และความมุ่งหวังของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ดังนั้นการประเมินตนเองและการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan : ID PLAN) ของครูสายงานการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาควรถือเป็นนโยบายที่ต้องวางแผนเพื่อการพัฒนาครู การติดตามผลของการพัฒนาตามแผนเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างสมรรถนะที่มีกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาของครูอาชีวศึกษา พบว่า ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน มีความต้องการพัฒนาสูงกว่าสมรรถนะที่มี และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าสมรรถนะประจำสายงานทุกสมรรถนะย่อยของครูอาชีวศึกษา มีความต้องการพัฒนาสูงกว่าสมรรถนะที่มี ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานทุกสมรรถนะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการชั้นเรียน การพัฒนาผู้เรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสมรรถนะที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2560-2579 ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้กำลังคนด้านอาชีวศึกษามีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนา กำลังคนด้านอาชีวศึกษา ซึ่งความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษาตามผลการวิจัยนี้ แสดงว่าครูอาชีวศึกษามีความมุ่งมั่นและ

ตั้งใจในการพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชินกมล ประศาสตร์ และอมรรัตน์ สนั่นเสียง (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครูกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 127 คน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลงานวิจัยของ จิรฤต รุ่งจิรโรจน์ (2560) ที่ทำวิจัยเรื่อง สมรรถนะครูอาชีวศึกษา สาขาช่างอุตสาหกรรมเมคคาทรอนิกส์เพื่อรองรับ Thailand 4.0 พบว่า สมรรถนะหลักของครูอาชีวศึกษาได้ใช้มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นแกนกลางในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ครูในสาขาอื่นๆ และมีสมรรถนะอยู่หลายประการที่มีความสอดคล้องต่อแนวทางการพัฒนาตามโมเดล Thailand 4.0

จากความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา และความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาสมรรถนะตามผลงานวิจัยของชินกมล ประศาสตร์ และอมรรัตน์ สนั่นเสียง (2560) กับผลงานวิจัยของ จิรฤต รุ่งจิรโรจน์ (2560) ทำให้เห็นสมรรถนะที่สำคัญของการเป็นครูอาชีวศึกษาที่ต้องพัฒนาและจำเป็นต้องมีในการประกอบวิชาชีพครู ดังนั้นสถาบันการผลิตครูอาชีวศึกษาน่าจะนำผลงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษาที่ผลิตครูอาชีวศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาครูอาชีวศึกษาและสถานศึกษาควรได้มีการวางแผนในการพัฒนาสมรรถนะของครูโดยวิธีที่หลากหลายตามบริบทของสถานศึกษา

3. จากผลของความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า สมรรถนะหลักมี 3 สมรรถนะ เป็นสมรรถนะการพัฒนาด้านตนเอง สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

สมรรถนะการบริการที่ดี ตามลำดับ แต่ละสมรรถนะมีรายละเอียดดังปรากฏในผลงานวิจัย จากรายละเอียดของแต่ละสมรรถนะทั้ง 3 สมรรถนะในสมรรถนะหลักแสดงให้เห็นว่าความจำเป็นในการพัฒนานั้นเกี่ยวข้องกับแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ และสมรรถนะประจำสายงานก็เช่นกัน มีรายละเอียดที่ชัดเจนในความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอน สิ่งสำคัญของรายละเอียดความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ครูอาชีวศึกษาได้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านตนเอง ซึ่งอาจจะใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การเข้ารับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น ในการพัฒนาดังกล่าวควรมีการวางแผนในการพัฒนาทั้งการพัฒนาตามคู่มือการประเมินตนเองและควรจัดทำแผนพัฒนาด้านตนเองรายบุคคลของครูสายงานการสอน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา (2561) ได้วางแผนไว้ และมีการศึกษาการติดตามผลตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงานการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อมูลความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาเป็นแนวทางของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษาในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูอาชีวศึกษาจากความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาโดยตรง

2. ข้อมูลจากการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าสมรรถนะที่มีของครูอาชีวศึกษา แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของครูอาชีวศึกษาควรมีการประเมินตนเองและวางแผนในการพัฒนาด้านตนเองเป็นรายบุคคล (ID PLAN) ประจำปีการศึกษา และควรมีการติดตามผลเชิงการวิจัย

3. สถานศึกษาควรกำหนดแผนในการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาอย่างหลากหลายตามความต้องการในการพัฒนาด้านตนเองของครูจากการประเมินตนเองของครูในแต่ละปีการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยและติดตามผลของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรฐานสมรรถนะภายหลังจากโครงการพัฒนาครูผู้สอนอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิรฤกษ์ รุ่งจิรโรจน์. (2560). *สมรรถนะครูอาชีวศึกษา สาขาช่างอุตสาหกรรมเมคคาทรอนิกส์เพื่อรองรับ Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชื่นกมล ประศาสตร์ และ อมรรัตน์ สนั่นเสียง. (2560, มกราคม). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*. 4(1), หน้า 15-21.
- ตรีสุข เทียนทอง. (2560). *แนว 12 นโยบายการจัดการศึกษา 7 วาระเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ*. ปราจีนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี.
- ประชาคม จันทราชิต. (ม.ป.ป). *สมรรถนะครูอาชีวศึกษา*. เอกสารประกอบการบรรยาย ของ รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560.
- ชนกฤต วังน้อย. (2562). *เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- พงศ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม พงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ และ สมคิด สร้อยน้ำ. (2562, ตุลาคม). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษาสังกัดการอาชีวศึกษา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 6(8), หน้า 3826-3842.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สาร (2529). *การสร้างแผนพัฒนาบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สาร และสุนันท์ ศลโกสม. (2562, กรกฎาคม – ธันวาคม). การใช้สถิติอ้างอิงทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนของครู. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ*. 8(2), 6-13.
- วิทยา พัฒนาเมธาดา (2560). *การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) : การศึกษาไทยยุค 4.0*. สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.kansuksa.com>.
- สำนักงานกรรมาธิการ 3 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). *รายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืนของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬาสหพันธ์ปัญญาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ สหพันธ์ปัญญาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักพัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษา. (2561). *คู่มือการประเมินตนเองและการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan : ID PLAN) ของครู* สายงานการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560) *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- โอภาส สุขหวาน และคณะ. (2562, มกราคม - มิถุนายน). การศึกษาสมรรถนะความเป็นครูของครูอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชา การอุตสาหกรรมศึกษา*. 13(1), หน้า 107-121.
- HR NOTE. *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD)*. เข้าถึงได้จาก Asia.com. online.

Gill, John.; Johnson, Phill; and Clark, Murray. (2010).

Research Methods for Managers. 4th ed. London:
SAGE Publications Ltd.

Kemerer, Richard W.; and Wayne L. Schroeder.

(1983). Determining the Importance of
Community- Wide Adult Education Needs.
Adult Education Quarterly. 38(4), pp.201-214.

Pothisan, Paitoon. (1986). *Creating the Nonformal
Education Provincial Centre Personnels'
Development Plan*. Dissertation for Doctor
in Education, Srinakharinwirot University.
(in Thai)

Scissions, Edward H. (1982). A Typology of
Needs Assessment Definitions in Adult
Education. *Adult Education*. 33(1) pp. 20-28.